

ACC. N:R M. 8763:62-123.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: A. B. Waldemarsson

Härad:

Adress: Lund

Soeken: Ekjö

Berättat av: fröken Marguhild Brandtberg

Uppteckningsår: 1942

Född år 1862 i Ekjö.

se register i samlingens första del!

Pladstraditioner fr. Ekjö.

Brygd.

Man både köpte och byggde dricka hemma. Man byggde dels vanligt dricka och dels enbärdricka som var mycket gouterat och mycket godt.

Jag vet ej riktigt hur det gick till vid byggningen. Men först sattes malten i stöps som det hetta och sedan skulle det silas och jäsas. Jag vill minnas att de hade ett bycke i miniatyr som de lade halvt i botten på men jag kan ej beskriva det.

Den enbärdricka byggde de som vanligt dricka men istället för att stå klart vatten på

tojde i stället vatten i vilket
elbåren fick ligga och 'dra'
sig."

Chamssell Jansson hade ett
s.k. hembyggeri och hon byggde
en gång i veckan.

Men de stora byggerierna
byggde väl var dag. Det fanns
2 st. i min barndom. Det
ligger fortfarande byggerier
där de 2 legat fastän själva
husen är ombyggda.

Byggerierna ha nu blivit
svart tillverkningar av Länk-
drycker men för fanns det
sunda äls för på apoteket.

I byggerierna fanns alltid
ölkrogar på nedre våningen

i så rum med en dish
och det gingo bordena och
gingo sig en ~~en~~ halv butel
"bajeriskt" (el. bajeriskt öl.)

Det var en byggare Andersson
och en byggare Petersson som
både hade byggen i min
bandom.

Vår umgicks föresten med
Peterssons och hos dem var
vi alltid på nyårsmiddag.

Där fick vi alltid smält smör
sitt luftfisker och så fick vi
skott anka. Han hade ankor
själva. Till efterrätt var det
alltid smörbakelse el strövar
och sylt. Vart en kom hela
julan fick man det till efter.

rätt.

Bönderna brukade ibland komma in till torget med en hare som man kunde få köpa. Det fanns ju en del herrar som jagade för sitt nöjes skull. Ibland fick de ju en tjäder eller orre. Då var det inga bestämda jakttider när somligt var slovtligt utan de sköts när de ville.

Haren fläddes ju bara och stektes. Den fick ätas upp färsk. Somliga ville ha fågeln "modifierat" så den var nästan halvruken. Fågeln skulle bli mörare om den fick hänga nämligen.

ACC. N:R. M. 8763:66.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lindblad var en av de sista
rallarna som bodde här och
han kunde många rallarevisor.
Han blev sedan allt i alla hos en
fru här i närheten. Han kallades
för "Tytte" för han brukade nämligen
ta sig om hakan och säga
"Tytte."

Lindblad hade en farbror -
en mycket lustig man som bodde
här i stan. En kväll när han
hade varit ute och festat och
kom hem & hade lagt sig tog
en tobaksbuss från matdags
bordet, men när han sedan
vaktade sig blev det ett jofjfr
svande sken och han blev

66.

alldeles förskräckt och grynig
yggs och knackade på kros
doktor Miltope och skrek: "Opp
Miltope, opp Miltope! Jag
grottar eld!"

Isbakbusseen hade nämligen
legat på en bunt svavelstickor
på matdukens bordet och därav
kom skenet.

Lindblads hade 2 skjortor
på sig. Den ena var knäppt
fram och den andra bak-
grän så det icke skulle blåsa
in.

Lindblad hade en hund som
hette Lucke och han påstod
att hunden läsa yggs hela lilla
kattkassen. När min far ville

ACC. N:R. M. 8763:68.

höra det onde Lindblad till
hunden: "Nej, du får inte läm-
na upp det med Lucke! Du får
inte!"

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

68

Klockaren Ahlstrand, man-
sin eller Suntholm, var ären
regelbyggare. Särjör var han
ofta med fru eller dotter bjö-
den ut omkring till de olika
prästgårdarna när han till
frå med något regelbygge. Denne
klockaren hade en så klok hund
som behövde få följa med men
han fick själv gå och höra sin
mät i någon gård. Så fick en
slant i munnen och så gick
han till någon gård och lade
pengen på köpskåpet. De tänkte
ju till hunden och visste att
han ville ha mat. När de talte
från mat skålen lade hunden

ACC. N:R. M. 8763:70.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Faspen på prengen och luktade.
Och det var något han inte tyckte
om tyg han prengen i munnen
och gick sin väg - annars läm-
nade han den kvar.

70.

Vid en brummsbal hade en familj
besök av en kapten Furst och
dermed tyckte det var så roligt
att spela folks stampade takt
med foten. Furst lovade honom
en riksdaler om han kunde
låta bli att stampas med foten.
Spela folks försökte men kunde
inte och sade: "Det får gå med
pengarna som det vill, men
stampas takt det måste
jag göra annars kan de inte
dansa!"

ACC. NR. M. 8763: 79.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

72.

På Eds hergård var det skola
en hel pensum. Överstelöjtnant
istånd som bodde där löste
själva upp sina ~~pro~~ projekta
sitt studentexamen.

ACC. NR. M. 8763:73.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folksöndag.

Här har inte förekommit
någon brudöndag. Men
på de svenska ären har man
en folksöndag då de inbatta-
des antöriga genom landet
kommer och hälsar på och så
går de på omkring och titta på
hasserna.

73.

ACC. N:R. M. 8763:74.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

74.
Först på midsommardagen
gingo de civilt ut och hälsade
på den inhällande militären
ute på Rasmusstätt. De sågo på
när de rättade sina hästar,
och hade recessis.

Klockan 6 på kvällen började
danserna där och det var en mid-
sommarstång rest både i gre-
nadjärlägeret och i husartägeret.

Dop.

Var och en fick bestämma när dopet skulle vara. För det mesta hade de dopen i hemmet det var litet firare än kyrkdop. Man hade en lång spetsfrydd dopklänning och mössa. I hand var det som en lång pipe som de stoppade med barnet i.

Vid dopet skulle ju prästen och 2-3 faddor och en gummor och guffar vara med.

Efter dopet skulle ungdomarna ge varandra faddorskyssen. Ofta intjids därför som ungdomar ett par ungdomar som man visste tyckte

om väsendes.

I händelse att föräldra-
någ skulle föddras taga hand
om barnet! Om föräldra-
någ skulle alltid ge barnet en födelse-
gåva. Om de vore förmögna
kunde de sätta in en summa
på en sparbanksbok eller kun-
de de ge en silversked. Föräld-
raen kunde ju också sätta in
en penningssumma på en spar-
banksbok för barnet om de vore
förmögna

Genom dypet upprätts be-
sket i den kända församlingen
den förmågan betecknades det
som en hedning.

Stödets kunde förätlas av

76.

Mörelat

famnorskan eller som som
helst som de säga att barnet
inte hade mer än ett par
veckor att leva. Den be-
net dog odyjt. Skodde man
att det blev osaligt.

Namnet var i regel bestämt
innan barnet föddes. Man hade
ett pojke- och ett flicknamn
på förslag. En flicka fick både
sin farvans och sin mors
namn men ett tredje som
hon kallades för. Heltä faru-
den Kristina och morvorden
Maria så fick hon t. ex. namnen
Greta Maria Kristina. Barnen
kunde även få namn efter
främlingar. Jag heter Maria.

ACC. N.R. M. 8763:78.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

78.

beth för det hette både farman
och morman.

Kyrkostyrningen ägde rum in-
nan dopet för det skulle ju
modern absolut vara med om.
Moderen ansågs oren innan
dops. Det förekom under min
barndom att kyrkostyrnings-
kvinnor strax innan guld-
stämman förjorde frings gåfvar
ditt altaret.

Det var mer förvånligt
med dops i hemmet men
landbefolkningen kom in
med sina barn för att få
kyrkdops. Prästerna vill ju nu
mera helst ha kyrkdops.

Det var det vanligt med

ACC. N:R. M. 8763:79

dopkalas.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

79.

Födelsedags- och namnsdagsfirande.

Så länge jag kan minnas
har vi firat namns- och födel-
sedagar. Man fick vilken
presenter men man kunde få
en vetebräns och litet blom-
mor.

I se på Maria dagen kunde
man gå på uppvakning tidigt
på morgonen några stycken
och då hade man kaffe med
och bjöd kaffe på sängen som
dubbelts upp på en bänk och
då hade man och vi med
sig en vetebräns som man
lämnade kvar där. Jag var
alltid utklädd till pojke
och bar kaffebänken.

Förloving.

I regel hade ungdomarna saken klar emellan sig i många år. Och då var det mycket vanligt att flickan innan den officiella förlovingen fick en omring som symboliserade den sviga kärleken tyornen som bet sig i sin svans hade ju ringet slut.

Vid den officiella förlovingen anhöll den unge mannen om flickans hand hos hennes föräldrar. Gavs det tillstånd så inbjöds släkt och vänner på så förlovningskalas. Och under sålunda tillställningar förlovingen stängdes om att fadern

ACC. N:R. M. 8763:82

t. ee "bad gästerna förena sig
med honom i en skil för
hans dotter som ingått för
looving med den och den."

Därefter skulle det unga
paret ut och promenera arm
i arm för första gången.

Efter förlovingen var det
tid för flickan att börja sätta
igång med utbildningen - ju
större den var desto finare.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

82.

Lysning.

När det lyöte första gången
för någon röde man: "I dag
sällas den och den ut för
predikstolskragarna. Och därför
gjorde man små miniatyr-
kragarna eller stora kragarna som
voro visade med röda ylle-
band. Den skulle budgum-
men ha att stöda sig på. An-
singen köptes kragarna eller och
i gjorde man dem gjalva. Ibland
voro de i form av en krycka. "De
skall ha kragar och krycka"
kunde man få höra.

Den røden häller nu i sig
än på landet.

So hade man lysningskålar.

ACC. N.R. M. 8763:84.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

84

I:a lysningsdagen var alla
ställt in på en bjudna och II:a
söndagen de närmaste vännen-
na. Och alla hade med sig lys-
ningspresenter antingen sil-
verfjäder eller busgerissaker.

III:e söndagen kommer andra be-
kanta men av nyfikenhet för
att se på presenterna som dial-
la var framsatta på ett särskilt
bord och nogt förvisades.

På lysningsdagen inbjöds
aldrig någon men man kunde
redan med vin och konfekt
men jag tror aldrig att man bjöd
på middag. De bjöds de ju
mycket på kaffe och the.

Enom alla samskåtsgrupper

ACC. N.R. M. 8763:85.

hade de ju lysningshalos men
det är ju blott att presenterna
stodo i proportion till gifarens
ekonomiska ställning. Men det var
alltid vidma presenter som kunde
användas till brötsningarna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

85.

Briöllop.

Borgerskyrket var från de do-
minierande i kyrkan för det var
ju så få officerare som bodde här.

Vid bröllopet höll inte kusfaden
som planboken uten att skulle
vara så fint som möjligt. Det
var mat & dryck i stora mäng-
der.

Bruddiäkten var i allmänhet
av svart ylle. Myntensorna här-
de också till. Men det fanns en
gullkrona i kyrkan att hyra. Men
den ville de inte gärna ha för
den skadade vi att de blev hustru.

Om någon inte var nöjdh
hon alltid gärna ha gullkronan
som ett vittne på att hon var

ACC. NR. M. 8763:87.

mo. Men fringo de sedan red. ja
det si blev det ja en stor upp-
skändelse.

Opjindningskorten visis ofta
skisa med guldbryck ja.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

87.

ACC. N:R.

M. 8763:88.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemarson
 Härad: Adress: Lund
 Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

88.

Midsommar kallades på sina ställen Lövhyddohötiden. Man klädde med grönt till midsommar och det kallade att löva eller maja. Man tingade små spåda björkar av någon bonde på landet annars gick man själv ut och bröt små spåda gröna kvistar. Nu på senare år har de ju mycket gott på torget. Man hade ofta smörbönder som kommo in på lördagen. Om man fick tag på någon bonde som hade särksilt gott smör var man ju mån om att få behålla den. Och honom kunde man t.ex. också be: "Var snäll och tag in ett par små björkar."

Björkarna sattes upp utanför porten. Det är fortfarande en guldsmedsaffär som sätter upp björkar framför dörren mot torget

Man brukade hålla midsommarsvaka. Man bakade drömmunkar av mycket salt och mjöl och vatten, som man skulle äta och om nat-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:89.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

89.

ten skulle man få se den tillkommande räcka ett glas vatten.

Efter det att solen gått ned skulle man vara tyst om man än var aldrig så många för annars hade vad man upplevde den natte ingen betydelse.

Ibland samlades man några flickor i ett rum och även om där var sopat skulle man sopa golvet och låtsa att man fick en lite sophög och sedan skulle man lägga örat mot sophögen och så skulle man få höra olika ljud. Hörde man klockringning blev ens tillkommande präst, hördes det som ljudet av en sax blev han skrdare och var det skrammel av värjor var han officer o.s.v.

Midsommarafton skulle man också plocka nio olika sorters gräs-vilda blommor och man måste vara tyst också om man var många flickor och man fick gestikulera åt varandra om det var något man ville. Sedan skulle man binda ihop blommorna och lägga dem

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:90.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

90.

under huvudkudden och det som man då drömde om natten skulle slå in i verkligheten, under året.

Stöpa bly gjorde man också midsommarafton för att se vad ens tillkommande var för något.

Jag har själv varit med om alladessa olika sakerna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8763:91.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

91.

När någon var död i stan skickade de ut en gubbe som var svartklädd med vita handskar och han fick en lista med sig med namnen på dem vilka han skulle besöka och tala om att nu var den och den frun död. Och då skulle dessa klä sig svartklädda och gå dit och beklaga sorgen.

När de kom dit var alla gardinerna som annars sutto uppfästade vid sidorna fördragna för fönstren om man inte redan hunnit sätta upp lakan för fönstren. På alla möblerna sattes vita överdrag. Man fäste lakan och servietter över alla stolar och soffor.

Likkistorna voro alltid svarta men barnen fick vita kejsitor. Många sparades sina brudlinnen och brudgumsskjortor för att ha till "döalinne". Det var vanligt även i de gamla hemmen här i stan. De hade ju legat så länge att de voro ju alldeles ci-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:92

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Brandtberg
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Wagnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

92.

~~Från~~ gula och därför måste de tvättas först. En del ville ha sina vigselringar med sig i graven och detta var väl ofta upptäckten till gravplundringar eftersom många hade dyrbara smycken. De döda skulle ha bomullsstrumpor på sig för man trodde att yllestrumpor ej multnade i graven. När de voro döda fingo de ett ansiktskläde som var som en stor näsduk med spetsar det var ett s.k. döakläe. Omedelbart efter någon var död lades en psalmbok under hakan på den döde för att inte munnen skulle slippa upp innan likstelheten inträtt. Om inte psalmboken var tillräckligt stor tog de ett kläde och lade under hakan och band ihop uppe på hjässan. De satte alltid en blomna eller en grön kvist i handen på den döde.

Begravningsdagen risades förstun och så sattes kisatan utan lock på ett par bockar där och medan begravningsgästerna trak-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:93.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemarson
 Härad: Adress: Lund
 Socken: Eksjö Berättat av: Maghild Brandtberg
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

93.

terades därinne fick allmänheten gå och se på liket. Det var ett riktigt nöje men det var mest barn och pigor som gingo omkring och sågo på liken.

Det var mycket vanligt att prästen läste ut liket eller att klockaren sjöng ut liket. Just när liket bars ut läste prästen en bön och klockaren sjöng en psalm. På landet stod ju kistan ute på gården mens gästerna trakterades. Bara för något år sedan dog en god vän till mig här i Eksjö och då var prästen och sjöng ut liket.

Utanför sorgehuset sattes upp små granar med avbrutna toppar utanför porten eller förstugan. Det förekommer än här. Man risade även utanför på gatan och mitt för kyrkogårdsporten låg ett stort kors av hackat granris och det förekommer än.

De fattigare bars till graven och de andra kördes. Släkting-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:94.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

94.

arna gingo alltid först med prästen och de andra gästerna kommo efter. I min ~~g~~ barndom gingo kvinnorna ej med till graven inte ens en hustru följde sin man till graven -hon skulle vara hemma och "se till sorgen".

Jordfästningen ägde rum i själva graven. Då var gravarnas sidor klädda med granris och när bärarna kommo fram till graven delade de på sig och sänkte nede kistan och drog upp de s.k. bär listorna.

Först för en 60 år sedan började man med begravningskransar. Tidigare beställde endast de anhöriga en lingonrisgirland som fästes på kistan och kanske man lade en pelargon eller någon annan blomma som man kunde få tag på ,på kistlocket.

Begravningsgästerna blevo efteråt bjudna på kaffe eller vin och konfekt vilket var det vanligaste. Man beställde svart

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8763:95.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

95.

och vit begravningskonfekt. Och så fanns det tårtor glacerade med choklad. På stora brickor lades konfekterna i rader och bjödos omkring. Det var alltid Rhenvin som serverades till aldrig något starkvin. De kunde också få beställa särskilda påsar av vitt papper med en svart rand omkring och med ett svart kors mitt på och den var fylld med ett kvarts skålpund karameller. Konfekten var inlindad i vitt papper med svarta fransar. Det fick aldrig vara gull på dessa karameller men väl silverstjärnor. Ofta var det små rosetter av svart tyll på konfekten.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 8763:96.

Landskap: Småland..... Upptecknat av: A. B. Waldemarson.....
Härad: Adress: Lund.....
Socken: Eksjö..... Berättat av: Magnhild Brandtberg.....
Uppteckningsår: 1942..... Född år 1862 i Eksjö.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

96.

Inbjudan till bröllop som fröken Brandtbergs far fått från en bonde.
Den var skriven med bläck på skärt brevpapper.

enviterar

Att med sin närvaro hedra

Wigselakten

emällan

J. A. Svens och Sophia från

Höglid

Lördagen den 15ⁿ juni 1872 kl, 4, e, m, i Askeryds kyrka samt medfölja
till Bröllöpsgården och Öfvervara till derpå följande afton,

Däcktor Brandtberg

fru Brandtberg

och lilla tösa

Tecknar Wännen

Hafseryd den 11/6 72 J. Å. Svensson.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8763:97.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
 Härad: Adress: Lund
 Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

97.

Bröllopet var $1\frac{1}{2}$ - 2 mil utanför staden och min mamma och jag reste
 dit. Bruden kom fram och visade mamma vad hon fått: "Si vad jag
 har fått å Johan!" Det var en psalmbok och i den stod: "Denna bok
 hafver jag skänkt till min gemål vid vår förlovning - mälning i
 Askeryds kyrka.

Det var ett ätande utan all ända på det bröllopet. Vi skulle
 stanna över natten. Det breddes ut halm på vinden och bäddades
 med lakan och täcken och där fick vi ligga i syskonsäng. Annan-
 dagsmorgon kommo brudparet och bjöda kaffe på sängen åt alla gästerna.

Det var bara en värd på bröllopet som såg till att traktering
 kom in och alla gästerna fingo därav och om de inte togo till-
 räckligt av någon rätt så lade han upp ett stort styckettill åt
 den. Bruden kläddes på lofter av en brudsätra - någon kvinna
 i byn som var van att klä brudar. Hon hade kron-slöja och en
 svart ylleklänning och så hade hon en stor näsduk med breda

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 8763:98.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemerson
 Härad: Adress: Lund
 Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

98.

spetsar som hon höll i handen så alla spetsarna stodo ut. Och händerna höll hon samtidigt knäppta om psalmboken. De hade hyrt en divanbordsmatta i stan och den lades framför altaret som gjort av ett par packlårar överhölja med filter och sedan klädda med vita lakan på vilka man fäst små kvistar av myrten och och blommor. Framför altaret stod ett par pallar. Men detta var på ett annat storbröllop. i Ormaryd.

Omedelbart efter skulle man äta middag. Det var dukat ett stort hästskobord och vid mitten satt brudparet med de förnämsta gästerna på var sida. -det var prästen och prästfrun och mamma. Men när de skulle äta hade en del av karlarna sprungit och gömt sig under loggolvet och uppe på höskullen och då måste de två värdarna gå och leta upp dem. Gummorna gömde sig inte för de voro ju för finklädda. När de så fått fatt på en karl och skulle släpa in honom så tog han spjörn mot tröskeln så de

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 8763:99.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemerson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

99.

slita in honom. När så alla hade kommit på sina platser reste prästen sig upp och läste bordsbönen högt. Sedan började middagen det var mycket och mäktig mat. Det var pepparrotskött med sås och potatis och soppa och gädda och sedan var det ostkaka. Den bakades i stora kopparformar och var gäst hade haft med sig antingen ostkakor eller sockerkaka som förning. Det var kanske 8-10 ostkakor i förningen. Detkunde också vara smörbakelser. Förningen hade de med sig ett förningaklä. Det var som en ~~ser~~ stor serviett -särskilt anpassad för detta ändamål. Mitt på förningaklätt sattes en stor tallrik med en strut mitt på och sen ställde man upp smörbakelserna mot denna så det blev en pyramid. och sedan tog man upp snibbarna och lät dem falla ut åt sidorna för snibbarna voro fint broderade. Tjänstefolket i köket skulle hålla mycket noga reda på

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 8763:100.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Megnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

100.

varifrån de olika förningarna voro och sedan skulle det läggas smakbitar av maten i förningaklädena som gästerna skulle få taga med hem.

Värden satt inte med vid bordet utan han bara sprang runt och såg till så att alla gästerna fingo. Och han skulle hålla reda på de olika ostkakorna: "Denna ostkakan är från Ormaryd och denna kakan är från Holma "o.s.v. och alla måste smaka på de olika kakorna.

Till dessert var det två stora krokaner i form av ett tempel och när den kom in reste bruden sig upp och tog av toppen på krokanen som kunde vara ett par duvor av socker eller marsipan eller något annat motiv och sedan lade hon toppen på ett särskilt fat för det skulle bruden gömma som minne. Och sedan bröts krokanen i bitar bjöds omkring. Men när den andra krokanen bars fram opponerade sig alla bröllopgästerna - nej den

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 8763:101.

Landskap: Småland..... Upptecknat av: A. B. Waldemerson.....
Härad: Adress: Lund.....
Socken: Eksjö..... Berättat av: Magnhild Brandtberg.....
Uppteckningsår: 1942..... Född år 1862 i Eksjö.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

101.

fick inte brytas. "Den skall ni behålla som ett minne." Den sattes sedan upp på en kammare på loftet och virades om med tarlatan för att skydda den mot flugorna och den stod kvar där när jag var på beök tio år efteråt.

Till ostkakan server des sylt. Och till maten fick man hem-bryggt dricka.

När gästerna stigit upp från bordet och gått ut på gården kom värden och sade: "Ja, nu ska vi la gå bruamarschen.". Då gick båda värdarna i teten och sen brudparet och sen alla bröllopsgästerna efter parvis och så marscherade de upp till stora landsvägen. Den ena värdarna slog trumma på en stor kopparbunke med en träklabbe. Den bunken hade använts för samma ändamål både på brudens mors och mormors bröllop. Den var så bucklig. Värden hade varit värd på brudens mors bröllop också så han hade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:102.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

102.

trummat på den en gång tidigare. När man så kom tillbaka var
allt uttröjt och kaffet dukat på ett stort lagbord. Där fanns
vetebröd och alla sorters kakaor. Men det var så mycket att
de inte orkade ät upp allt och då bredde gummorna ut sina
näsdukar i knäet och lade kakorna i och gjorde ett litet kny-
te som de skulle ta hem med till barnen. Den där marschen gjor-
des ju naturligtvis bara för att de skulle hinna röja upp i
gården och duka kaffet. Till det fick karlarna konjak och
kvinnorna rosenlikör- det var nästan bara sockerlag färgad och
nästan oljig. Gummorna satt och pratade om sitt och blev det
för varmt gick man ~~ut~~ på gården och satte sig. När det var ut-
dukat så kom där in en massa glas och så serverades det saft
och kakor och varmtoddy till karlarna. "Gå fram du nu och ta
Dig" sade värden till brudgummen. Brudparet satt nämligen inträ

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8763:103.

Landskap: Småland Upptecknat av: A. B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

103

tillsammans utan bruden satt med gummorna och brudgummen var me karlarna. Men då tog brudgummen sitt glas och gick bort till bruden och sade: "Du ska la smaka-" och så tog han litet i skeden och räckte henne. Och sedan gick han runt och gav först prästfrun och sedan mamma och sen de övriga att smaka ur sitt glas och alla fick använda samma sked. Och sedan fick han själ gå och taga sig med varmtoddy. Sedan bad de oss gå ut på gårde medan de dukade fram kvällsmaten. Och efter kvällsmaten var de tid att bryta upp. Vi gick hem och ingen bad oss vara välkomna igen nästa dag så vi trodde det var slut. Vi bodde på andra sidan sjön så vi trodde hem. Men tidigt på morgonen nästa dag kom jungfrun och sade att det var sådant liv på dörren och undrade om hon skulle öppna. Kl. var bara fem på morgonen så pappa tänkte att det kanske var något sjukbud. Men då var det

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 8763:104.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

104.

brudparet som ute på trappan hade dukat upp en kaffebricka och allting hade de haft med sig i korgar i båten och så kommo den in och bjödo oss kaffe på sängen. och sedan sade de: "Nu är her skapet välkomna tillbaka på frukost. ~~kl.~~ Ifrån oss gingo de ned till en bongård och sen bort till byn där det bodde 4-5 åboar och alla bjöda de kaffe på sängen och sedan på frukost i bröllopsgården. Oc h denna dagen voro de själva värdfolk och så höll det på en hel vecka men de kommo ju inte med kaffebrickor sen. Själva bröllopsgästerna voro där i tre dagar. sedan v var det en dag som alla deras ungdomsvänner voro ditbjudna och en dag voro alla torparna inbjudna och en dag alla ~~tj~~ bröllopsgästernas ~~tj~~änare och en dag alla gamla gummor. De bjödos då efter rang och ordning. I alla fall höll bröllopet på i 8 dagar. Pappa stod inte ut att vara med i mer än tre dagar och mamma i fyra sedan reste pappa till Eksjö. Jag var inte heller med de

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 8763:105

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Magnhild Brändtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

105

sista dagarna. Brudparet voro ju förmögna så det spa rades in-
ta på någonting. Det bjöds inte på cigarrer utan på piptobak
och de rökte så de kunde knappt se varandra för bara rök.
Detta bröllopet hölls på Näs i Solberga socken vid Ormaryds
Station omkring 1877-78.

I Askeryd var det bara ett Annandagsbröllop.

Brudgranar restes vid bröllopgården det var skalade granar med
en toppruska ,de restes vid inkörporten och vid förstugubron.
Även andra kunde resa brudgranar för att hedra brudparet.
Bröllopsdagen skulle de dansa kronan av gruden. Gästerna togo
i ring och en av de manliga gästerna dansade vilt med bruden
så att kronan som man rdean olssnat litet på föll av. Då skull
man binda för ögene på bruden och så slutade man att dansa och
så skulle bruden sätta kronan på någons huvud och den skulle då

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 8763:106.

Landskap: Småland Upptecknat av: A.B. Waldemarson
Härad: Adress: Lund
Socken: Eksjö Berättat av: Megnhild Brandtberg
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Eksjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

106

bli gift först.

Brudvisning hade man i både stad och land. Ungdomarna skulle alltid fram och se på brua och på landet skulle de då skjuta bröllopsskott. Brudparet gick ut på förstugubron och visade sig. De som stodo utanför ropade alltemellanåt: "Brudparet fram!" I staden gingo brudparet fram och ställde sig i ett fönster och tärnorna och marskalkarna, ett par marskalkar ställde sig alltid främst med ett par kandelabrar för att lysa.

Skriv endast på denna sida!

Flytkalas.

Flytkalas hade de här i
staden. Om någon hade flyttat
in i en ny väning införde
sig de goda vännerna och bjöd
på stora väldiga karotten vit-
gröt - "flytkräk". De som flyttade
hade väl ej tid själva att laga
mat då. Men sedan skulle de
bjuda på flytkalas - de bjödo
i allmänhet sina utgångs-
vänners.

ACC. N:R. M. 8763:108.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

108.

Efter salt gick man med
smakbitar från slakten liksom
man gick med smakkakor
efter bakningen. Kross och past
var det vanliga. De gick bara
en liten grynkorv. Att ge fläsk-
korv eller andra smaker hade
man ej råd till. Ännu för
25 år sedan var det vanligt att
man sågde smakbitar.

Sauerus frisyr.

Och användes mycket chinjong.
Först vreds håret mitt på 2
sidorna. Så sattes in en frisör-
rulle som sig ut nästan som
en stor brun förötervadd. Sedan
kammas fram håret bakåt och
fästes om själva frisörullen.

Sedan gjordes de "bubblor" som sig
ut ungefär som små nacklockar-
som de rullades ihop på fing-
rarna.

Alla spårade på sitt kamhår-
det fanns kalkullor som tross-
ade håret som sedan användes
till "bubblor". Dessa fästes efter
oscandra - 3-4 st. på var sida mitt
bak över själva chinjongen. Och

ACC. NR. M. 8763:110.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

110.

sedan fästes långa löslockar
vid sidorna. I allmänhet skulle
en lock långa fram på var
sida om halsen.

3-4 dagar innan man skulle
gå på bal så snodde man sid-
ningspappren till små rullar och
fuktade håret för att rulla upp
håret på dem. Då kunde man
inte vika sig för någon utan
fick gå bekvämt med skolet
på kvällen. Gåva baldagen
vecklades lockarna upp och
kammades ut runt ett streck-
gås som sedan togs bort. Men lockar-
na höll sig kvappast till balens
slut. Men hade alltid blommor
i håret.

ACC. N:R. M. 8763: III.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skridskobaler.

Vid skridskobalerna brukade man samlas vid Kvarnågs-
sjöen - där var illuminerat med
kultöta lyktor och marskaller-
det var inte så mycket men
det lysta i alla fall. Där be-
overades varum glögg. Ofta var
det dans efter på hotellet.

Det kunde vara allmänna
skridskofester med bal på
hotellet men det kunde också
vara privata. Då var det i all-
mänhet några herrar som ord-
nade en liten skridskofest
och då var det bal i något hem
speciellt. Många gånger var det ej
dans efter skridskofesten.

III.

Det fanns en äldes herre som
var stadsens "fäst präste." Han
kallades "Smusholmen" till
skillnad från en annan Holm.
Han kunde sätta fast på både
gammal och ung och det var
i allmänhet lika som ordnade
med barubaler och striddo-
baler och allt.

En gång var barubalen på
Åkerslund. Och då sätte han in
följande annons i tidningen:

På Åkerslund
en frölig skund
jag bjuda på i nästa vecka
vi herre fru som flickor!
och barusen om
de stola få

ACC. NR. M. 8763: 113.

si' roligt, och si' roligt
och leka om förskoleligt."

Före min tid brukade man
ej säga balar utan ^{as} sarsublier.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

113.

Balerna öppnades vanligen med 114.
en promenad polka av de äldre
herrarna och damerna - den
var ju inte så ansträngande
för dem.

Balerna öppnades också genom
första valsen som inleddes
av den förnämligaste herren med
någon dam som han bjudit upp.
Sedan kom de andra i snabb
följd efter. När de ville vila
sig från dansen ställde de
sig parvis mitt på golvet par-
vis i en riklig hö som vissa par.
Damsarna dansade vanligt vals,
polka eller polka, hambopolka,
galopp. Storungalopp förekom

mera i hemmen. Den tillgick
så att man knöt ihop ett stort
rep och så höll kavaljären
i repet med vänster hand
och med höger hand om da-
men. Så skulle alla samtidigt
släppa sin dans till framför
varande kavaljere.

Lanciã dansades också.

Kottiljung förkom på mycket
stora balar. På en stor bal hade
de en gång fått upp en liten
ponny med kudda fullsatta
med kottiljungsdekorationer:
pappersbjörnar, sidurotter
med hjärta vidhängande m. m.
Dagen efter gick man omkring
och talade om hur många

hotteljungen man får av om
man får dem.

Magiska dansades också.

På balerna måste de otacks
herrarna inte bara bjuda flickan
i sig utan även hennes man.
om hon skulle vara med om
fruktade.

Inne på salen var oftast
en kuffi anordnad med glass
apelsinssprits och vichy-
vatten. Nästan efter var dans
måste man gå in där och di-
stas man bjuden av de olika
herrarna. Om en herre ville
vara riktigt artig mot sin
dansmor bad han uppman-
ingen gå in med en glass till

Dohtorinnan Brandberg t. se.

Dansskolan hade rum på
hotellet. Ungar som inte voro
mer än 5 år gamla gingo i
dansskola och så som uppiat
sitt skolflickor och äldre flickor.
De små gingo och dansade på
mestilda tiden.

När dansskolan slutade var
det en dekorationsdans för
att visa de små som då voro
utklädda med pappersblom-
mor i håret. Flickorna hade
rita tarlatansklämmingar och
proffarna hade som vanligt små
sammetsjacker och byxor.

Si var det mestilda tiden för

Skolflickornas dans lektioner
och musen på kvällen var det
lektioner för äldre flickor och
herrar som inte hade sina förtjän-
st på kvällen t.ex. handelsbokhåll-
are o. s. v.

Dansläraren Hansson brukade
komma vardagen åt en och
liksom madame Hellm^ust.
De var båda unga och
ungdomarna gjorde ju spe-
kulation åt dem. När Hellm^ust dog
någon i hjärtat för att göra mig-
ra steg flinade alla ungdomar
na.

ACC. NR. M. 8763:119.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om vinnans behållare hvar-
na gå till hotellet för att spela
ett parti biljard. På sommar-
ren var det vanligt att de gick
i hotellgården och spelade
längla.

På bjudningar sattes alltid
spelbord fram. Lotteri före-
kom aldrig annat än på
parabalen på hotellet.

119.

Några riktigt blebbas förekom
inte. Det var några herrar som
hade en spelklubb. De spelade
kort hos varandra en gång i
veckan - om fredagarna. De var
5 gubbar som spelade piff.
Jag är dock de hobby och åt
smörgåsar.

Den frimurarna hade de bara
att om en inte var snäll skulle
man skickas till frimurarna
som såldade oss barnen och
skickade dem till hundturken

1876 var vi några flickor
Alma Öng och jag och Martina
Heidegren och 12 flickor Sund-
holm. Vi bildade då en klubb
"V. V." Det betydde Vänshaps och
Frohets. Från att ingen skulle få
reda på vad den hette! Vi hade
inga stadgar utan endast ett
märke med V. V. som vi sydde och
som vi skulle bära på oss vid
högtidliga tillfällen. Då hade vi
den på oss vid brunnställen.

Vi hettes på förstående barn-
men vi fick i alla fall
dessa med några nyheter
och det försköt de äldre flickorna
När vi inte ville bala om vad

vårt märke betydde sedan en flicka
som var svartgubbrädd: "Jo det
skall jag säga om!" Det betyder
"Vad lösa domr."

V. V. hade också en tidning -
en flicka var redaktör och
ansvarig utgivare. Den var
handskrivna och kostade 5 öre
i månaden.

Tonen vi började med när
henne ville en flicka Heidenmaa
var med i klubben. Det hölls
sammanträde i mitt hem och det
beslöts att hon skulle få vara
med. Vi slog henne med en
tombutik i huvudet och sade att
från och med nu var hon
medlem i V. V. klubben.

ACC. N:R. M. 8763:123.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

123.

Sjäuaste folket vore ofta ute
på landet och dansade i må-
gn loge men annars hade
de inga särskilda dans-
ställningar.